

OHJE NUORISOVAALIEN JÄRJESTÄMISEEN

NUORISOVAALIT.fi
ungdomsvalet.fi

Nuorisovaaleista

Nuorisovaalit on demokratiakasvatuksen työkalu perus- ja toisen asteen oppilaitoksille. Nuorisovaaleissa äänestetään samoja ehdokkaita kuin varsinaisissa vaaleissa. Nuorille pyritään antamaan kokemus äänestämisestä ja rohkaisemaan heitä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, sekä antamaan valmiudet omien mielipiteiden muodostamiseen.

Huom! Mikäli oppilaitoksessa on nuoria useamman kunnan alueelta, kannattaa vaalipiiriksi valita oppilaitoksen sijaintikunta.

Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen tapahtuu sähköisellä lomakkeella 1.4. mennessä. Lisätietoa ja linkin ilmoittautumiseen löydät osoitteesta www.nuorisovaalit.fi. Nuorisovaalit.fi -sivulle tulee myös muuta materiaalia Nuorisovaaleihin liittyen, kuten äänestyslippu ja tuloslaskupohja.

Äänioikeutetut

Nuorisovaalit on tarkoitettu alaikäisille nuorille, jotka eivät saa äänestää varsinaisissa vaaleissa. Käytännössä äänioikeus kannattaa rajata esimerkiksi luokkiin, joilla on yhteiskuntaopin opetusta opetussuunnitelmassaan. Opettajat voivat itse arvioida oppilaidensa kypsyttä: kaikkien äänestäjien on hyvä ymmärtää, mistä vaaleissa on kysymys.

Varsinaisissa vaaleissa äänioikeutettujen opiskelijoiden ei välttämättä kannata osallistua Nuorisovaaleihin. Tärkeintä on varmistaa, ettei kukaan nuori kuvittele, että äänestäminen Nuorisovaaleissa korvasi osallistumisen varsinaisiin vaaleihin!

Mikäli oppilaitoksessa halutaan ottaa kaikki oppilaat ja opiskelijat jollakin tavalla mukaan vaalikokemukseen, voidaan Nuorisovaaleissa järjestää lisäksi "kansanäänestys". Tällöin esimerkiksi kuntavaaliteemoja käsitellessä ja vaalipaneelikysymyksiä kerätessä voidaan pyytää oppilailta ja opiskelijoilta myös oppilaitosta ja oppimisympäristöä koskevia parannusehdotuksia. Näistä ehdotuksista sitten äänestetään voittajaa koko oppilaitoksen voimin. Voittanut ehdotus toteutetaan. Kansanäänestys vaatii opettajilta tai oppilaskunnilta myös sen verran panostusta, että äänestykseen päätyvät ehdotukset ovat oikeasti toteuttamiskelpoisia.

Muistakaa kannustaa täysi-ikäisiä opiskelijoita uurnille varsinaisissa kuntavaaleissa. Sijoittakaa oppilaitoksessa näkyvälle paikalle yleistiedote esimerkiksi lähimmistä ennakoäänestyspisteistä. Käsitelkää vaaliteemoja yhdessä kaikkien opiskelijoiden kanssa ja esimerkiksi nuorten ehdokkaiden ehdokaspankkia voi suositella niin täysi- kuin alaikäisille. Rohkaiskaa nuoria muodostamaan omia mielipiteitä. Jos opettajakunnan ja opiskelijoiden kanssa saadaan sovittua yhteisistä käytännöistä, äänestämässä käymisen voi mahdollistaa kouluajalla ilman myöhästymis- tai poissaolomerkintää. Se on koululta pieni, mutta merkittävä ele sille, että äänestämistä arvostetaan.

ÄÄNESTYSPAIKAN JÄRJESTELYT

Tehkää äänestyspaikasta mahdollisimman aidon oloinen. Tässä auttaa hyvä tila ja huolelliset järjestelyt. Kannattaa tutustua Oikeusministeriön vaaliohjeisiin Vaalit.fi-sivustolla. Äänestyspaikalla ei saa olla puolueiden tai ehdokkaiden esitteitä tai muutakaan mainosmateriaalia.

Äänestyspaikalle tarvitaan:

- Oppilaslista
- Äänestysliput
- Äänestyskopit
- Ehdokaslistat*
- Kynät ja ehdokaslistat äänestyskoppiin
- Pöydät vaalivirkailijoille
- Leimasin tai erottuva kynä (koulun leimasin käy hyvin)

Kunnalta voi lainata äänestyskoppeja ja urnia kouluille, näin Nuorisovaalien äänestystilanteesta saa mahdollisimman aidon tuntuisen! Ottakaa kuitenkin huomioon kunnan omat vaalijärjestelyt päällekkäisyyksien välttämiseksi.

* Ehdokaslistat saatte Oikeusministeriön kuntavaalien tulos- ja tietopalvelusta: <http://tulospalvelu.vaalit.fi/KV-2017/>

Vaalivirkailijat

Vaalivirkailijoiksi voi valita niin oppilaita/opiskelijoita kuin opettajia. Vaalivirkailijoita tarvitaan vähintään neljä hoitamaan seuraavat tehtävät:

- äänioikeuden tarkistaminen koulun oppilaslistasta (tarkistuspiste)
- äänestyslipun antaminen (tarkistuspiste)
- äänestyslipun leimaaminen (äänestyspiste)
- urnan avaaminen ja sulkeminen (äänestyspiste)

Huomatkaa, että isommissa kouluissa porrastetusti äänestettäessä vaaleihin voi mennä koko päivä, jolloin samat oppilaat tai opiskelijat eivät voi olla koko päivää pois oppitunneilta. Muistakaa siis rekrytoida riittävä määrä vaalivirkailijoita ja ohjeistaa heidät ajoissa!

ÄÄNESTYSTILANNE

Yleistä

Tehkää äänestäjille omat ohjeet ja huolehtikaa, että vaalivirkailijat osaavat ohjeistaa äänestäjiä tarvittaessa. Näin vältetään väärinymmärrykset ja pidetään äänestystilaisuus sujuvana.

Menettely

1. Äänestäjä ilmoittaa nimensä vaalivirkailijalle, joka tarkistaa ja yliviivaa sen oppilasluettelosta.
2. Vaalivirkailija ojentaa äänestyslipun ja ohjeistaa äänestäjän.
3. Äänestäjä menee vapaaseen koppiin.
 - Huolehtikaa, että äänestyskopissa on ehdokaslistat, joista voi vielä tarkistaa ehdokkaan numeron.
 - Laittakaa vielä koppiin muistutus siitä, että ääni hylätään, jos lipussa on muita merkintöjä kuin numero!
4. Taitetun lipun kansi leimataan ja lippu pudotetaan urnaan.
 - Urnalla oleva vaalivirkailija pitää huolen, että lippua ei pudoteta urnaan ilman leimaa. Tämä onnistuu peittämällä urnan aukko paperilla tai levyllä.

Äänestäjän avustaminen

Äänestyspaikalla voi olla vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa tätä äänestysmerkinnän tekemisessä äänestyslippuun. Avustamista tarvitsevan äänestäjän voi antaa myös valita oma avustajansa.

Lisätietoa äänestäjän avustamisesta: <http://www.vaalit.fi/fi/index/aanestajalle/aanestajanavustaminen.html>

Demokratiasta, kuntavaaleista ja ehdokkaista löytyy tietoa (myös eri kielillä) esimerkiksi seuraavilta sivustoilta:

- kuntavaalit.fi
- vaalit.fi
- Tietoa kuntavaaleista viittomakielellä vaalit.fi -sivustolla

Ääntenlaskenta ja tuloksen ilmoittaminen

1. Kun äänestys on ilmoitettu päättyneeksi, vaaliurna avataan, äänestyslipukkeet poistetaan vaaliurnasta ja ne lasketaan.

- Ääntenlaskua ei pidä välillä keskeyttää, vaan se tulee suorittaa kerralla alusta loppuun.
- Laskekaa samalla äänestyslistasta kaikkien äänioikeuttaan käyttäneiden lukumäärä.

2. Nuorisovaalilautakunta määrää yhden jäsenen pitämään pöytäkirjaa ääntenlaskusta. Pöytäkirjaan kannattaa merkitä seuraavat asiat:

- Oppilaitoksen tai kunnan nimi, päivämäärä ja kellonajat, jolloin äänestys alkoi ja päättyi
- Äänestämässä käyneiden lukumäärä
- Vaaliurnaan jätettyjen äänestyslipukkeiden lukumäärä
- Ehdokkaiden saamat äänimäärät

3. Lasketaan vaaliurnaan jätettyjen äänestyslipukkeiden lukumäärä.

4. Äänestyslipukkeet tarkistetaan ja ne jaetaan kahteen ryhmään: hyväksyttäviin ja hylättäviin. Äänestyslipuke hylätään, mikäli:

- äänestyslipukkeena on käytetty jotain muuta kuin koulun antamaa äänestyslipuketta
- äänestyslipuke on leimaamaton
- ehdokkaan numero on merkitty niin, että siitä ei saa selvää
- äänestyslipukkeeseen on kirjoitettu ehdokkaan numeron sijasta hänen nimensä
- äänestyslipukkeeseen on kirjoitettu numeron sijasta jotain muuta
- äänestyslipukkeeseen on kirjoitettu numero, jota ei löydy vaalipiirin ehdokaslistoista

5. Lasketaan vaalipiirien ehdokkaille annetut äänet.

- Kullekin ehdokkaalle annetut äänet kerätään omaksi pinokseen.
- Jokainen pino lasketaan erikseen läpi. Yksi pino ilmoittaa siis yhden ehdokkaan saaman äänimäärän.

Tuloslaskupohjan ja ääntenlaskupöytäkirjan Nuorisovaaleille löydät osoitteesta www.nuorisovaalit.fi.

Materiaali tulee sivuille viikolla 11. Äänimäärät syötetään tuloslaskupohjaan, joka laskee d'Hondtin menetelmällä suhteelliset äänimäärät ehdokkaille sekä puolueiden saamat paikat kunnanvaltuustossa.

Kuntavaalitietoa nuorten etuihin ja osallisuuteen liittyen:

- **Ehdokaspankki.fi**: nuorten (18-28-vuotiaiden) ehdokkaiden profiileja kokoava pankki, jossa ehdokkaat kertovat itsestään ja tavoitteistaan. Huom! Ehdokaspankkia kannattaa suositella myös niille opiskelijoille, jotka ovat äänioikeutettuja varsinaisissa vaaleissa.
- Allianssin kuntavaalitavoitteet: alli.fi/kuntavaalit
- Lasten ja nuorten valtuutetun huoneentaulu: Huoneentaulu.fi